

Originalni naučni rad

UDK 339.923:061.1EU

DOI br. 10.7251/SVR1408195V

COBISS.SI-ID 4267032

SOCIO-EKONOMSKA BUDUĆNOST EVROPSKE UNIJE - PROŠIRENJE ILI SLOM

Mr Anton Vorina¹

Dr Božidar Veljkovič²

Dr Miro Simonič³

Univerzitet Maribor

Apstrakt: U članku se pokazuje razvoj EU i pokušava se zasnovano na podacima iz prethodnih godina predvideti socio-ekonomska budućnost EU i naznačiti mogućnost proširenja EU na ostale države, kao što su Srbija, Crna Gora, Makedonija, Bosna i Hercegovina, Kosovo, Island i Turska. Utvrđeno je da državljane EU u budućnosti najviše brine porast cena/inflacija, nezaposlenost, ekonomska situacija države, porezi/takse i finansijsko stanje domaćinstva. Takođe je ustanovljeno, da bi većina Slovenaca posle 10 godina članstva u EU još uvek glasala za članstvo u EU. Ipak, 46% ispitanika bi bilo za (2003. godine ih je bilo 89,64%), 35% bi glasalo protiv. Očekivati je da bi eventualni izlazak Slovenije iz EU bio potpuni besmisao i verovatno bi značio ekonomsku i privrednu propast Slovenije. Isto tako se ocenjuje, da će se EU u budućnosti sigurno proširiti na ostale države, iako će unija imati socio-ekonomske probleme sama sa sobom (pre svega će glavni problemi EU biti javni dug u porastu i nezaposlenost u pojedinim državama). Po trenutnim podacima članstvu u EU najbliže su Srbija i Crna Gora, pitanje je samo, kada će doći do proširenja, što je u velikoj meri ovisno prvo od političke volje pojedinačnih država kandidata i onda još od političke volje EU. Po ocenama javnog mišljenja i trenutnog stanja u Sloveniji (povećanje javnog duga, svaki Slovenac je dužan već 14.000 eura, broj nezaposlenih, rast cena), biće ona, među svim državama EU, kojoj će se u budućnosti uslovi za život najviše pogoršati. Na osnovi analize vremenske serije, odnosno linearnoga trenda smo ustanovili, da će stopa nezaposlenosti, javni dug (takođe u svetu) i inflacija 2014 i 2015. godine u EU povećati, što znači lošiji život ljudi u EU u budućnosti. Posledice krize na privredu će u EU biti najočitije 2014 i 2015. godine. Ukoliko bi u budućnosti došlo do sloma EU (samo 49% državljana EU-27 je optimistično što se tiče budućnosti EU), iako je to jako malo moguće, bi to značilo "potpunu dekadencu starog kontinenta".

Ključne reči: *EU, proširenje, kriza, zaposlenje, ekonomski položaj, porezi, inflacija, linearni trend.*

¹ Ekonomska škola Celje, Viša strukovna škola, Slovenija, anton.vorina@guest.arnes.si

² Univerza v Mariboru, Fakulteta za turizam Brežice, Slovenija, bozidar.veljkovic@um.si

³ Perutnina Ptuj, d.d., Slovenija, mirosimoni@gmail.com

UVOD

Mnogo državljana EU, među njima i Slovenci, danas se pita, šta bi bilo, ako bi države ostale samostalne iako se ne bi pridružile EU? Ipak, država, koja je u EU, mora na najbolji način iskoristiti mogućnosti, koje tržište nudi. I u EU je 2008. godine došlo do krize i budućnost EU je nesigurna. Još 1951. godine šest država (Belgija, Nemačka, Francuska, Italija, Luksemburg i Holandija) osnovalo je Evropsku zajednicu za uglj i čelik, koje su 1957. godine pratili Evropska privredna zajednica i Evropska zajednica za atomsku energiju. Proširenje povezivanja među državama članicama nastavilo se sve do danas, tako da EU danas broji 28 države, 1. jula 2013. godine 28. država članica postala je Hrvatska.

U članku se želi pokazati razvoj EU i mogućnosti za njeno širenje u budućnosti. Isto tako odgovara se na pitanja u vezi sa socio-ekonomske budućnosti EU u vezi s čime je mišljenja dalo 26.605 državljana EU i 6.089 državljana iz ostalih država. Cilj članka je takođe, da na osnovi podataka za period od 2008. do 2013. godine i analize vremenskih vrsta-linearneog predviđi stopa nezaposlenosti, javni dug i inflaciju za 2014 i 2015. godinu u EU-28 članica.

PROCES ULASKA U EU I MOGUĆNOSTI ZA IZLAZ IZ EU

U saglasnosti sa 49. članom Ugovora o Evropskoj uniji (PEU – Maastrichtski ugovor) svaka evropska država može zamoliti za prijem u članstvo EU, ako poštuje ljudska prava i osnovne slobode, načela slobode, demokratije i pravne države, to jest načela, koja su zajednička državama članicama (6.1 član PEU). Pristup je moguć ako određena evropska država ispunjava sva pristupna merila, koja je 1993. godine odredio Evropski savet u Kopenhagenu, 1995. godine kao i Evropski savet u Madridu još pojačao. Ti kriterijumi su:

- politički: stabilne institucije, koje osiguravaju demokratiju, pravnu državu, ljudska prava i poštovanje zaštite manjina;
- privredni: primenjena tržišna privreda i sposobnost kontrole konkurencije i tržišnih sila u EU;
- sposobnost države, da prihvati obaveze članstva i da se zauzima za ciljeve političke, privredne i monetarne unije;
- prihvatanje pravnog reda (celog evropskog zakonodavstva) i njegovog efikasnog realizovanja pomoću odgovarajućih upravnih i pravosudnih struktura⁴.

Proces ulaska u EU-primer Slovenije

Vlada Republike Slovenije je u spoljnoj politici dosledno isticala, da je pristup EU njen prioritetni zadatak. Godinu posle razglašenja samostalnosti, dakle 1992. godine Slovenija je zatražila za sklapanje evropskog sporazuma i podršku u prestrukturiranju i konsolidaciji privrede. Kada je 1993. godine počeo važiti sporazum o saradnji sa Evropskom unijom,

⁴ Širitev kot proces. 2014. Na raspolaganju na: <http://www.evropa.gov.si/si/siritev-ev/siritev-kot-proces/>. [25/3/2014]

slovenska vlada je zamolila početak pregovora o sklapanju evropskog sporazuma. Sporazum je potpisan 10. juna 1996. godine kada je Vlada formalno zatražila prijem u članstvo u EU. Slovenija i EU su 11. novembra 1996. potpisali privremeni sporazum o trgovini sa važnosti od 1. januara 1997. S njim je počeo važiti trgovački deo sporazuma o pristupu, koji određuje slobodnu trgovinu između Slovenije i petnaesterice. Maja 1997. Slovenija je prihvatila ishodišta strategije pristupa EU, u kojima je potvrdila želju da postane njena punopravna članica. Evropska komisija je 16. jula 1997. predstavila mišljenje o državama kandidatima za ulaz u EU (Agenda 2000). Pošto je mišljenje o Sloveniji bilo pozitivno, decembra 1997. je uvrštena u prvi krug država za početak pregovora, koji su službeno započeli 31. marta 1998⁵. Slovenija je od 1. maja 2004, deo porodice članica EU, koje su ekonomski, društveno i politički duboko povezane. Zastupana je u svim institucijama EU i učestvuje u svim odlukama, koje te institucije prihvataju. Ima komesara u Evropskoj komisiji, osam članova u Evropskom parlamentu i u odlukama Saveta EU ima jednakopravan glas sa svim ostalim državama članicama. Ulaz Slovenije u EU je na referendumu 23. marta 2003. poduprlo čak 89,64 % birača. Prethodno se moralo kroz višegodišnje pregovore postići dogovor o uslovima pristupa Slovenije i prilagoditi slovensko zakonodavstvo evropskom⁶.

Posle deset godina članstva Slovenije u EU je zadovoljstvo Slovenaca sa članstvom u EU skromno. Istraživanje Episcentra⁷ je naime pokazalo, da skoro polovica (45,3 %) anketiranih nije niti zadovoljna niti nezadovoljna sa članstvom (Tabela 1). 36 % ispitanika sa članstvom nije ili uopšte zadovoljno. Zadovoljnih ili zadovoljnih samo 17,5 % ispitanika.

Tabela 1: Ukolikoj meri ste zadovoljni sa članstvom u EU?

Veoma sam zadovoljan	4,30%
Zadovoljan sam	13,20%
Niti jesam, niti nisam	45,30%
Nisam zadovoljan	21,90%
Uopšte nisam zadovoljan	14,70%
Neznam, nemam stav	0,40%

Izvor: Prilagođeno iz lit. 9

Uprkos nezadovoljstvu većina Slovenaca još bi uvek glasala za članstvo u EU, ako bi imali referendum 10 godina od kada je članica u EU. Tako 46,30 % ispitanika bi bilo za ulaz Slovenije u EU, 34,80 % bi glasalo protiv, 17,20 % pa uopšte ne bi glasalo (Tabela 2).

⁵ Borut Pahor: Propad EU bi pomenil popolno dekadenco starega kontinenta. 5.4. 2014. Na raspolaganju na: http://www.sirol.net/novice/slovenija/2014/04/pahor_dijaki.aspx. [8/4/2014]

⁶ Grm, B. Slovenci nezadovoljni z EU, a bi še vedno glasovali za. 2013. Na raspolaganju na: http://www.sirol.net/novice/slovenija/2013/12/slovinci_nezadovoljni_z_eu_a_bi_se_vedno_glasovali_za.aspx. [1/4/2014]

⁷ Isto.

Tabela 2: Kako bi danas (decembar 2013) glasali na referendumu o ulazu Slovenije u EU?

Za	46,30%
Protiv	34,80%
Ne bi glasao	17,20%
Ne znam	1,80%

Izvor: Prilagođeno iz lit. 9

Prednosti ulaza u EU - primer Slovenije

Pored finansijskih i razvojnih prednosti članstva u EU, slovenskim državljanima se otvaraju mogućnosti za zapošljavanje u drugim državama članicama, izuzetno pojednostavljeno je putovanje unutar EU po ulazu Slovenije u Šengensku zonu. Tako je od 1. januara 2007. Slovenija pojačala svoju povezanost sa ostalim državama EU, kada je kao 13 država preuzela zajedničku evropsku valutu - evro. Velik izazov mlade slovenske države je predstavljalo predsedavanje Savetu EU u prvoj polovici 2008. godine. Slovenci su evro uveli 1. januara 2007. i time se kao prva nova država članica pridružili državama u zoni eura. Prelaz sa tolara na euro prošao je brzo i glatko i bez većih problema, jer se poznavao pre i prema uvođenju smo imali veoma pozitivan odnos.

Na pitanje, *Koje su dve glavne prednosti, koje imaju državljani članica EU?*, ispitanici su (n=26.605) odgovorili kao što pokazuje tabela 3.

Tabela 3: Koje su dve glavne prednosti, koje imaju državljani članica EU?

Slobodan protok ljudi, robe i usluga u EU	56%
Mir između država EU	53%
Evro	24%
Razmena studenata - ERASMUS	23%
Politički i diplomatski uticaj na svet	20%
Privredna snaga EU	20%
Stepen socijalnog blagostanja	19%
Zajednička poljoprivredna politika	12%
Ostalo	1%
Nema odgovora	14%

Izvor: Prilagođeno autori

Slobodan protok ljudi, robe i usluga u EU (56%) i mir između država članica EU (53%) su dve glavne prednosti članstva EU. Svi ostali faktori su po navedim a državljanima između četrtine i jedne petine: evro (24%), razmena studenata, kao što je Erasmus (23 %), politički i diplomatski uticaj EU u svetu (20%), privredna snaga EU (20%) stepen socijalne zaštite (zdravstvena zaštita, obrazovanje, penzije) u EU (19%).

Mogućnosti izlaska iz EU i posledice - primer Slovenije

Lisabonski ugovor je decembra 2009. prvi put predvideo izlazak iz Evropske unije. Svaka država članica EU se shodno sa 50. članom Ugovora o Evropskoj uniji može odlučiti za izlazak shodno svojim ustavnim pravilima, pri čemu svoju nameru mora službeno saopštiti Evropskom savetu. Unija potom pregovara sa državom, koja želi izaći, i sa njom potpisuje sporazum o pojedinostima izlaska. Posle izlaska sve obaveze, koje su evropski partneri imali prema državi članici, prestaju važiti. Ako se država kasnije opet želi učlaniti u EU, ona mora opet kroz celi proces uključivanja. Sa Lisabonskim ugovorom je EU postala nadnacionalna tvorevina, neke vrste „superdržava“, na koju su članice prenele prilično važan deo suverenosti. Tako da EU ima zajedno ili bar delimično zajedno na primer spoljnu i bezbednosnu politiku, poljoprivrednu politiku i politiku ribarstva, ekološku politiku itd.

Profesor M. Mrak o izlasku Slovenije iz EU ne razmišlja kao o ozbiljnoj mogućnosti, posledica bi naime bila zatvaranje Slovenije, usred sve tesnije povezane Evrope. Opet bi imali prepreke u prelazanju državnih granica, možda i vize, opet bi imali carine i druga ograničenja, koja otežavaju kretanje ljudi, robe i usluga preko evropskih granica. Treba podsetiti šta Šengenski ugovor uspostavlja i osigurava: ne samo slobodno kretanje ljudi bez granične kontrole, nego čitav niz detaljnih tehničkih rešenja i jedinstvenih pravila za osiguravanje sigurnosti, između ostalog jedinstvena pravila za kontrolu zajedničkih spoljnih granica, zajednički režim viza, bolje učestvovanje u borbi protiv terorizma i organiziranog kriminalu te uvođenje učestvovanja policije, carinskih i pravosudnih organa. Slovenska privreda bi zbog izlaska iz EU takođe doživela jak udarac. Sada je deo zajedničkog evropskog prostora i može neometano proizvoditi i prodavati na tom području. Ako bi se izlaskom odrekli toga, opet bi postali treća država i EU bi prema Sloveniji najverovatnije vodila istu ekonomsku politiku, kao što je vodi sada sa državama evropske periferije. Šta bi izlaz Slovenije značio za privredu govori podatak, da u EU svake godine izvozimo od 70 do 75% kompletnog izvoza, isto toliko i uvozimo iz EU. Isto tako je zanimljivo, da Slovenija u evropsku blagajnu godišnje uplati oko 400 miliona, iz nje bi mogla uzeti više od 800 miliona svake godine. Mi naime ne crpimo toliko, kao što bi mogli, ali još uvek više, nego što plaćamo. A to je problem Slovenije, ne EU-a, i bilo bi vreme, da se naučimo da iz evropske činije zahvatimo punu kašiku. Članstvo u EU omogućava i jeftinije uzimanje državnih kredita i stvara stabilnu i „sigurnu“ okolinu za strane investicije. „Izlaz iz EU bi bio lep recept za zatvaranje u slovenske jaruge i doline i naravno recept za osiromašenje privrede, time i svih njenih državljana,“ zato upozorava profesor Mrak. Još jedna posledica izlaska Slovenije iz EU bi bila rastanak od eura. U tom slučaju bi se ga naime morali odreći i vratiti se na nacionalnu valutu. Očuvanje eura u slučaju izlaska naime nije moguće⁸.

Neki navode sledeće posledice, koje bi zbog izlaska Slovenije iz EU imali državljani:

⁸ Mrak, M. Izstop iz EU? NE!. 2011. Na raspolaganju na: <http://www.jana.si/2011/08/izstop-iz-eu-ne>. [1/4/2014]

1. Uvođenje carina za proizvode i usluge Slovenije (takva mera bi dodatno oslabila privredu i snizila konkurentnost).
2. Ponovo bi se uveli granični prelazi na granicama sa državama EU. To bi značilo ponovno dodatno zapošljavanje policajaca (porast troškova javne uprave), istovremeno bi to značilo kolone na graničnim prelazima, što bi uticalo na protok ljudi, a i na okolinu.
3. Izlaz bi pogodio Luku Kopar, jer bi se smanjila količina pretovara, pošto bi tako sav pretovar, kojeg sada ima Kopar išao u EU, u Trst, jer bi tako izbegli carine.
4. Dizanje cena zbog carina i viših transportnih troškova.
5. Smanjenje izbora za potrošača, pošto bi zbog izlaza i ponovnog uvođenja granica bilo dosta teže kupiti mnogo proizvoda u inostranstvu (državama članicama EU)
6. Ograničenje pristupa istraživanju, što je sada omogućeno preko zajedničkih razvojnih projekata⁹.

PROŠIRENJE EVROPSKE UNIJE, ZASTOJ?

Turska je definitivno najstarija država, koja je zatražila članstvo u Uniji, za status kandidata je zamolila 1987. godine. Pristupne pregovore započela je zajedno sa Hrvatskom, oktobra 2005. Do sada je u više od osam godina pregovora otvorila samo 13 poglavlja i privremeno zatvorila jedno poglavlje od 35., dok je Hrvatska jula 2013. postala 28. članica unije. Najveći problem za spori napredak Turske su njeni nerešeni odnosi sa Kiprom, zbog kojih je EU decembra 2006. zamrzнула osam poglavlja, pa i odlučno protivljenje nekih članica, pre svega Nemačke, njenom punopravnom članstvu u EU. Turska je 5.11.2013. u Briselu otvorila novo poglavlje u pristupnim pregovorima sa EU. Radi se o poglavlju o regionalnoj politici. Obe strane su pri tome izrazile želju da bi posle više od tri godine zastoja ubrzale proces pristupanja države Uniji. Turski ministar za evropske poslove Egemen Bagis, koji je u okviru desete pristupne konferencije sa evropskim komesarom za proširenje Štefanom Fülejem službeno otvorio poglavlje 22, je korak označio kao "preokret u odnosima između EU i Turske posle 40 meseci zastoja"¹⁰.

Crna Gora, koja je po ulazu Hrvatske u uniju preuzela štafetu proširenja, je za članstvo u EU zatražila decembra 2008. Pregovore sa EU započela je krajem juna 2012. kada je pokrenut pregled usklađenosti njenog zakonodavstva sa evropskim. Posle otvorenja pet poglavlja će imati otvorenih sedam od zajedno 35 pregovaračkih poglavlja. Crna Gora je 17.12.2013. u Briselu otvorila najvažnija poglavlja u pregovorima sa EU – pravosuđe i osnovna pravna slobodu, pravo i sigurnost, koji su se dosadašnjim pregovorima pokazali kao najproblematičniji¹¹.

⁹ Izstop iz Evropske unije.2013.Na raspolaganju na:<http://predlagam.vladi.si/webroot/idea/view/4576> [1/4/2014]

¹⁰ Turčija odprla novo poglavlje v pogajanjih z EU. 2013. Na raspolaganju na: http://www.evropa.gov.si/si/vsebinsa/novica/select/siritev_eu/news/turcija-odprla-novo-poglavlje-v-pogajanjih-z-eu/df0f1145e3e2a2fd35a2406de0698f2a/. [25/3/2014]

¹¹ Črna gora bo odprla najpomembnejši poglavji v pogajanjih z EU. 2013. Na raspolaganju na:

Unija je krajem novembra 2013. u Vilniusu na vrhu Istočnog partnerstva parafirala pridružujuće sporazume sa Gruzijom i Moldavijom, koje bi trebale potpisati članice EU 2014. godine. Bio je planiran i potpis pridružujućeg sporazuma sa Ukrajinom, ali je ona nekoliko dana zaustavila sve pripreme na potpis. To je pokrenulo proteste, koji su doveli do svrgavanja predsjednika Viktora Janukoviča, što je kao posledica proizvelo pridruženje Krima Rusiji. Rumunski predsednik Traian Basescu pozvao je 19.3.2014. na reakciju, kojom bi sprečili, da bi se događaji, slični nedavnim ponovili i u Moldaviji. Posle sastanka sa moldavskim kolegom Nicolaeom Timoftijem on je ocenio, da bi EU, ako bi potvrdila mogućnosti Moldavije za članstvo u EU, osigurala njenu sigurnost¹². G. Erjavec (slovenski ministar za spoljne poslove) predlaže, da se pokrenu novi intenzivni pregovori za pristup BiH u EU. Predlaže promenu ustava; bez ustavne reforme neće biti napretka u BiH, pošto vidimo, da je sve blokirano. Potrebna je radna grupa, koja će pripremiti i uskladiti reforme sa različitim entitetima u BiH, ali je važna finansijska pomoć i podsticaj za mlade¹³. Visoka predstavnica EU Ketrin Ašton je 12.3.2014. u Sarajevu pokazala je spremnost Brisela, da s paketom finansijskih i drugih instrumenata pomogne institucijama BiH u pripremi dugoročnog privrednog plana. Ašton je to saopštila za vreme prve posete u BiH, otkada je pre više od mesec dana počeo talas socijalnih protesta.

Austrijski spoljni ministar Sebastian Kurz je osigurao Srbiji nastavak podrške Austrije na njenom putu približavanja Evropski uniji. Srbiji je Kurz obećao, da će je podržati tamo gde je moguće, i pozvao na provođenje reformi. Kurz je istakao da Austrija približavanje Srbije EU ne podržava samo zato jer je to dobro za Srbe, nego zato što je to u privrednom i političkom interesu Austrije. Austrija je inače najveći strani investitor u Srbiji, i austrijska preduzeća su od pada režima Slobodana Miloševića u Srbiju uložila 2,9 milijarde eura, izveštava austrijska novinska agencija APA. Vučić je potvrdio, da januara ove godine želi započete pristupne pregovore sa EU završiti do kraja 2018. godine. Kurz je tada rekao, da nije moguće odrediti fiksni datum, ali da ceni snažnu volju Srbije. Kurz je pri tome još istakao potrebu za reformama u Srbiji. "Što brže dođe do promena u Srbiji, tim bolje će to da bude za austrijske ulagače," je rekao Kurz¹⁴. Evropski poslanici su 16.1. 2014. sa velikom većinom potvrdili izveštaje o Srbiji i Kosovu. I rezolucija o Srbiji kao i o Kosovu, koju je pripremio izveštač Jelko Kacin, je puna pohvala na račun napretka, kojeg su države

http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/novica/select/siritev_eu/news/crna-gora-bo-odprlanajpomembnejši-poglavlji-v-pogajanjih-z-eu/6942e438754672e1a0e09b342732217d/. [25/3/2014]

¹² Romunija poziva k vključevanju Moldavije v EU. 2014. Na raspolaganju na: http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/novica/select/siritev_eu/news/romunija-poziva-k-vkljucevanju-moldavije-v-eu/fdd5040a5a1c60f8566c0fad82bf0a57/. [25/3/2014]

¹³ Erjavec: EU bi morala začeti visoki dialog z BiH. 2014. Na raspolaganju na: http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/novica/select/siritev_eu/news/erjavec-eu-bi-morala-zaceti-visoki-dialog-z-bih/bcbfbdff2ac18cc63bba33fcc6bab745/. [25/3/2014]

¹⁴ Kurz podpira Srbijo pri približevanju EU. 2014. Na raspolaganju na: http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/novica/select/siritev_eu/news/kurz-podpira-srbijo-pri-priblizevanju-eu/4cb95e65bbd74508ce698c3d9f5002ad/ [25/3/2014]

postigle 2013. godine, i pozdravljaju odluku, da se upali zeleno svetlo za napredovanje na putu u Evropsku uniju. "Niko ne može sumnjati, da su i Srbija i Kosovo pokazale kontinuiranu posvećenost postizanju napretka u normalizaciji odnosa. Kroz proces dijaloga i pregovora su postigle rezultate, koji su se još pre par godina činili nemogućim," je u ime Saveta istaknuo zamenik grčkog spoljnog ministra Dimitrios Kurkulas i dodao, da se napori moraju nastaviti. Konkretni pristupni pregovori Srbije sa EU će početi leti 2014. Kada će se otvoriti poglavlje o Kosovu, sa kojim je Srbija potpisala sporazum o normalizaciji odnosa, ali se još uvek vodi dijalog za uređenje njegove realizacije. Po ocenama posmatrača bi Brisel do kraja godine 2014. mogao otvoriti još isto tako teško poglavlje o pravosuđu¹⁵.

SADAŠNJOST I BUDUĆNOST EVROPSKE UNIJE

U periodu od 10.5.2013. do 16.5.2013. je Evropska komisija izvela opširnu studiju o budućnosti i životu u EU na uzorku 32.694 državljana EU i državljana ostalih država i javno je objavila pod naslovom *Public opinion in the European Union*¹⁶. U istraživanju učestvovalo 26.605 državljana EU, a iz ostalih država, kao što su Srbija, Hrvatska, Makedonija, Turska, Island i Crna Gora je učestvovalo 6.089 ispitanika. U nastavku slede rezultati istraživanja s naglaskom na podacima Slovenija (SI), Srbija (RS), Hrvatska (HR), Crna Gora (ME), Makedonija (MK) i EU-27.

Na pitanje *Koliko su državljani zadovoljni sa životom?*, ispitanici su odgovorili, kao što pokazuje tabela 4.

Tabela 4: Zadovoljstvo sa životom

	Zadovoljan	Nezadovoljan	Ne znam	N
EU-27	75%	25%	0%	26.605
Slovenija	85%	15%	0%	1.011
Srbija	35%	62%	3%	1.006
Hrvatska	67%	33%	0%	1.000
Crna gora	67%	33%	0%	1.015
Makedonija	49%	48%	3%	1.056
Turska	68%	32%	0%	1.001

Izvor: Prilagođeno iz *Public opinion in the European Union*, s. 8

U proseku je 75% državljana EU - 27 zadovoljno sa životom, samo 25% je nezadovoljno. U Sloveniji je čak 85% ljudi zadovoljno sa životom i samo 15% nezadovoljno. Najnezadovoljniji sa životom su državljani Srbije, čak 62% je nezadovoljnih i samo 35% državljana Srbije zadovoljno

¹⁵ Albanija lahko računa na status kandidatke juna. 2014. Na raspolaganju na:http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/novica/select/siritev_eu/news/srbija-v-pogajanja-z-eu-21-januarja-albanija-lahko-racuna-na-status-kandidatke-junija/60c20767d56beb06806a40665465f93f/. [25/3/2014]

¹⁶ *Public opinion in the European Union*. Report. Standard Eurobarometer survey. 2013. Na raspolaganju na:http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm. [26/3/2014]

je životom. U Hrvatskoj i Crnoj Gori je 67% državljana zadovoljno sa životom, u Makedoniji 49% državljana.

Na pitanje: *Da li u sledećih 12 meseci očekuju bolji, isti ili lošiji život?*, ispitanici su odgovorili kao što pokazuje tabela 5.

U proseku 23% državljani EU - 27 očekuje da će njihov život u sledećih 12 meseci biti bolji, a 16%, da će biti lošiji. Slovenski državljani su najpesimističniji (i takođe realni s obzirom na situaciju u državi, zaduživanje države, porast nezaposlenosti), jer ih 24% misli, da će imati lošiji život i samo 16%, da će imati bolji život. Najoptimističniji su državljani Crne Gore i Turske, pošto 47% državljana Crne Gore očekuje bolji život, u Turskoj 41% državljana. U Srbiji 29 % ljudi očekuje bolji život i 23% lošiji život. U Makedoniji bolji život očekuje 33%, a 17% lošiji.

Tabela 5: Očekivano zadovoljstvo sa životom usledećih 12 meseci

	Bolje	Isto	Lošije	Ne znam
EU-27	23%	58%	16%	3%
Slovenija	16%	59%	24%	1%
Srbija	29%	44%	23%	4%
Hrvatska	23%	56%	20%	1%
Crna gora	47%	39%	11%	3%
Makedonija	33%	47%	17%	3%
Turska	41%	33%	21%	5%

Izvor: Prilagođeno iz Public opinion in the European Union, s. 8

Na pitanje: *Kako ocenjujuju svoje zaposlenje odnosno radno mesto?*, ispitanici su odgovorili, kao što pokazuje tabela 6.

U proseku 53% državljana EU- 27 ocenjuje svoje radno mesto kao dobro i 30% kao loše. Iznad proseka EU-27 ocenjuje svoje radno mesto samo slovenski državljani (56% ih ocenjuju kao dobro), prate ih državljani Makedonije sa 42%, najlošije radne uslove ocenjujuju državljani Srbije, samo 22% ih misli, da imaju dobre radne uslove. Zanimljivo je, da sve države kao što su Slovenija, Srbija, Hrvatska, Crna Gora, Makedonija i Turska ocenjuje radne uslove lošije nego što je prosek u EU-27.

Tabela 6: Ocena zaposlenja odnosno radnog mesta

	Dobro	Loše	Ne znam
EU-27	53%	30%	17%
Slovenija	56%	35%	9%
Srbija	22%	51%	27%
Hrvatska	36%	55%	9%
Crna gora	27%	48%	25%
Makedonija	42%	49%	9%
Turska	47%	45%	8%

Izvor: Prilagođeno iz Public opinion in the European Union, s. 14

Na pitanje: *Koja područja se im trenutno čine važna za rešavanje?*, ispitanici su odgovorili kao što pokazuje tabela 7.

Tabela 7: Trenutne odnosno najvažnije brige-problemi u EU

Brige - izazovi	EU-27	SI	RS	HR	ME	MK	TR
Cene u porastu/Inflacija	41%	33%	41%	44%	49%	38%	23%
Nezaposlenost	22%	20%	31%	32%	27%	42%	36%
Ekonomski položaj države	18%	21%	28%	27%	24%	29%	40%
Porezi/takse	16%	15%	4%	8%	8%	6%	13%
Finansijski položaj domaćinstva	16%	21%	33%	30%	25%	19%	3%
Zdravlje i socijalna sigurnost	15%	10%	9%	8%	10%	8%	7%
Penzije	14%	16%	4%	15%	7%	5%	3%
Obrazovni sistem	9%	10%	7%	4%	6%	5%	9%
Kriminal	6%	3%	10%	2%	5%	8%	8%
Stanovi	5%	6%	6%	6%	7%	3%	3%
Imigracije	3%	0%	1%	0%	1%	2%	3%
Terorizam	1%	1%	1%	0%	1%	1%	24%

Izvor: Priređeno iz Public opinion in the European Union, s. 18

Najvažnije brige u EU-27 su cene u porastu/inflacija (41%), nezaposlenost (22%), ekonomski položaj države (18%), porezi (16%), finansijski položaj domaćinstva (16%), zdravlje i socijalna sigurnost (15%), penzije (14%), obrazovni sistem (9%), kriminal (6%), stanovi (5%), imigracije i terorizam (4%). Slovenske državljane najviše brine loš ekonomski položaj države (zaduživanje), finansijski položaj domaćinstava, penzije i stambeni problemi. Državljanke Srbije najviše brine porast cena/inflacija, finansijski položaj domaćinstava, nezaposlenost, ekonomski položaj države i kriminal. Hrvatske državljane najviše brine porast cena/inflacija, nezaposlenost, finansijski položaj domaćinstava, ekonomski položaj države i penzije. Glavni problemi, sa kojima se suočavaju državljani Crne Gore, su cene u porastu/inflacija, nezaposlenost, finansijski položaj domaćinstva i ekonomski položaj države. Ako se uporede sve države među sobom, vidi se da državljane Crne Gore najviše brine inflacija i stanovi, državljane Makedonija nezaposlenost, ekonomski položaj države, imigracije i terorizam najviše brine državljane Turske, državljane Srbije najviše brine finansijski položaj domaćinstva i kriminal, Slovence brinu penzije i obrazovni sistem. Sve pomenute države imaju nadprosečne brige u poređenju sa prosekom Evropske unije - 27 s obzirom na ekonomski položaj njihovih država, nezaposlenost i finansijski položaj domaćinstva (izuzetak je Turska).

Na pitanje: *Kako ocenjuju položaj mladih u svojoj državi u odnosu na prosek EU-27?*, ispitanici su odgovorili, što pokazuje tabela 8.

Svi državljani pojedinačnih država (Slovenija, Hrvatska, Srbija, Makedonija, Crna Gora) ocenjuju, da mladi u njihovim državama imaju znatno lošiji položaj, nego što ga u proseku imaju mladi u EU. Izuzetak je Turska, gde državljani ocenjuju, da mladi u Turskoj imaju bolji položaj (čak 48% ih misli tako) nego mladi u EU.

Tabela 8: Položaj mladih u državi i EU

	Bolji	Lošiji	Ne znam
EU-27	34%	60%	6%
Slovenija	10%	88%	2%
Srbija	10%	86%	4%
Hrvatska	10%	88%	2%
Crna Gora	25%	69%	6%
Makedonija	14%	82%	4%
Turska	48%	47%	5%

Izvor: Priređeno iz Public opinion in the European Union, s. 26

Na pitanje: *Kako ocenjuju mogućnosti zaposlenja u svojoj državi u odnosu na prosek u EU*, ispitanici su odgovorili, što pokazuje tabela 9.

Svi državljani pojedinačnih država (Slovenija, Hrvatska, Srbija, Makedonija, Crna Gora) ocenjuju, da mladi u njihovim državama imaju znatno lošije mogućnosti za zaposlenje nego što je to u proseku u EU. Samo malo (od 10% do 25%) ih misli, da imaju bolje mogućnosti za zaposlenje, nego što ih imaju državljani u EU. Izuzetak je Turska, gde državljani ocenjuju, da državljani Turske imaju bolji položaj (čak 61% ih misli tako) kao državljani u EU.

Tabela 9: Ocena trenutnih mogućnosti za zaposlenje u državi s obzirom na prosek u EU

	Bolje	Lošije	Ne znam
EU-27	19%	80%	1%
Slovenija	2%	98%	2%
Srbija	5%	92%	4%
Hrvatska	2%	98%	2%
Crna Gora	6%	91%	3%
Makedonija	13%	86%	1%
Turska	36%	61%	3%

Izvor: Priređeno iz Public opinion in the European Union, s. 35

Tako 55% državljana EU-27 ocenjuje, da će se uticaj krize na zaposlenje „osetiti“ u sledećim godinama (najlošije tek dolazi) i da uticaj krize još nije došao do dna u odnosu na mogućnosti zaposlenja. Samo 36%

misli, da kriza u budućnosti više neće uticati na mogućnosti za zaposlenje odnosno nezaposlenost¹⁷.

Na pitanje: *Kako ocenjuju javne finansije u svojoj državi u odnosu na prosek EU-27?*, ispitanici odgovorili su kao što pokazuje tabela 10.

Većina državljana Slovenije (91%), Hrvatske (88%), Crne Gore (85%), Srbije (82%) i Makedonije misli da su njihove javne finansije "lošije" nego što je prosek u EU. U Turskoj 50% državljana ocenjuje, da su njihove javne finansije lošije od proseka u EU.

Tabela 10: Ocena javnih finansija u državi u odnosu na prosek u EU

	Bolje	Lošije	Ne znam
EU-27	35%	56%	9%
Slovenija	6%	91%	3%
Srbija	7%	82%	11%
Hrvatska	9%	88%	3%
Crna Gora	7%	85%	8%
Makedonija	15%	71%	14%
Turska	37%	50%	13%

Izvor: Priređeno iz Public opinion in the European Union, s. 39

Na pitanje: *Da li će se ekonomski položaj države popraviti, pogoršati, ili ostati isti u sledećih 12 meseci?*, ispitanici su odgovorili, kao što pokazuje tabela 11.

Tabela 11: Ekonomski položaj države u sledećih 12 meseci

	Bolji	Isti	Lošiji	Ne znam
EU-27	18%	44%	34%	4%
Slovenija	9%	25%	64%	2%
Srbija	23%	42%	31%	4%
Hrvatska	20%	39%	39%	2%
Crna Gora	35%	41%	22%	2%
Makedonija	28%	34%	35%	3%
Turska	34%	30%	31%	4%

Izvor: Priređeno iz Public opinion in the European Union, s. 41

Državljeni EU ocenjuju, da će se ekonomski položaj u EU u budućnosti pogoršati (34% misli tako) i samo 18% ih misli, da će ekonomski položaj da bude bolji. Većina državljana Slovenije ocenjuje, da će se ekonomski položaj države pogoršati (64%), samo 9% misli, da će se poboljšati. I u ostalim državama kao što su Srbija, Hrvatska i Makedonija

¹⁷ Public opinion in the European Union. First Results. 2013. Na raspolaganju na: [http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm.\[3/4/2014\]](http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm.[3/4/2014]), s. 25

je više takvih, koji ocenjuju, da će se ekonomski položaj njihovih država pogoršati. U Crnoj Gori i Turskoj više državljana misli, da će ekonomski položaj države biti bolji nego lošiji.

Na pitanje: *Da li bi bilo bolje ili lošije, ako bi vaša država postala članica EU?*, ispitanici su odgovorili, kao što pokazuje tabela 12.

	Bolje	Lošije	Ne znam
Srbija	46%	29%	25%
Crna Gora	61%	25%	14%
Makedonija	64%	25%	11%
Turska	48%	37%	15%

Izvor: Priređeno iz Public opinion in the European Union, s. 69

Zanimljivo je, da državljani kandidati ocenjuju, da bi bilo bolje, ako bi njihove države postale članice EU, nego lošije. Tako 64% državljana Makedonije ocenjuje da bi bilo bolje, ako bi postali članovi EU i samo 25% ocenjuje, da bi bilo lošije. Slično ocenjuju državljani Crne Gore (61% misli, da bi bilo bolje, 25% lošije). U Srbiji ocenjuju, da bi bilo bolje, ako država pristupi EU 46 % i 29%, da bi bilo lošije, čak 25% ne zna da li bi bilo bolje ili lošije. U Turskoj 48% misli, da bi bilo bolje, 37% lošije, ako bi postali član EU. Studija takođe pokazuje, da je većina (53%) državljana EU-27 protiv proširenja EU na ostale države i samo 37% za sledeće proširenje, 10% kaže, da ne znaju da li bi se EU trebala proširiti ili ne. Samo 49% državljana EU-27 je optimistično što se tiče budućnosti EU, 46% je pesimistično i 5% ne zna, šta će da bude sa budućnošću EU¹⁸.

TRENDOVI ZA 2014 I 2015. GODINU NA PODRUČJU STOPENE ZAPOSLENOSTI, JAVNOG DUGA I INFLACIJE U EU-28, SLOVENIJI I HRVATSKOJ

U nastavku se pokušalo na osnovu podataka o stopama zaposlenosti za period od 2008 do 2013. godine prognozirati stope pune zaposlenosti na osnovi „linearnog trenda“, javnog duga i inflacije za 2014 i 2015. godinu, što su glavne brige odnosno izazovi, sa kojima će se EU suočavati u budućnosti (gledaj tabele 7, 9, 10 i 11).

Tabela 13: Trend stopene zaposlenosti za 2014 i 2015 godinu

Država	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
EU-28	7,10	9,00	9,70	9,70	10,50	10,90	11,83	12,13
Hrvatska	8,40	9,10	11,80	13,50	15,90	17,60	19,53	21,76
Slovenija	4,40	5,90	7,30	8,20	8,90	10,20	11,37	12,32

Izvor: Izračun autora, prilagođeno iz Unemployment rate. 2014. Na raspolaganju na: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>

¹⁸ Public opinion in the European Union. Report. Standard Eurobarometer survey. 2013. Na raspolaganju na: http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm. [26/3/2014], s. 133

Iz tabele 13 možemo videti, da će se stopa nezaposlenosti u EU-28 2014 i 2015. godine povećavati, isto tako taj trend važi i za Sloveniju i Hrvatsku. U EU bi 2015. godine nezaposlenost trebala iznositi 12,13%, u Hrvatskoj 21,76% i u Sloveniji 12,32%.

Tabela 14: Trend javnog duga za 2013, 2014 i 2015. godinu

Država	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
EU-28	74,3	79,8	82,3	85,1	89,10	91,75	95,15
Hrvatska	36,6	44,9	51,6	55,5	63,00	68,30	74,00
Slovenija	35,2	38,7	47,1	54,4	60,35	68,20	74,83

Izvor: Izračun autora

Trenutno svetski javni dug iznosi 50.366.904.559.085 dolara odnosno 36.702.546.497.912,30 eura i neprestalno raste¹⁹. Trenutni broj ljudi u svetu iznosi 7.225.016.880. To znači da je na dan 8.4.2014 svaki zemljanin zadužen za 5.079,92 eura.

Ako poredimo (Tabela 14) podatke o stopi javnog duga države od 2009 do 2012. godine (za 2013. godinu još nema podatka) za EU-28, Sloveniju i Hrvatsku, onda možemo videti, da će u 2014 i 2015. godini javni dug rasti i da će 2015. godine (na osnovi linearnog trenda) za EU-28 iznositi već 95,15 % BDP-a.

Isto tako može se tvrditi (u odnosu na realne i najnovije podatke za javni dug za Sloveniju i Hrvatsku 2013. godine), da zaduživanje u Sloveniji 2013. godine nije raslo linearno „više eksponentno nego linearno“ i zato je dug države Slovenije 2013. godine bio već 72,50% BDP-a²⁰. I Hrvatska se u razdoblju od 2009-2013. godine nije zaduživala linearno (mnogo manje se zaduživala nego Slovenija), zato je javni dug Hrvatske 2013. godine realno iznosio 59,3%²¹.

Ako sada napravimo izračune (na osnovi realnih podataka za javni dug Slovenije i Hrvatske u razdoblju 2009-2013), možemo zaključiti, da će Slovenija 2014. godine biti zadužena već za 80,35 % BDP-a, 2015 godine 93,05 % BDP-a (tab.15). Po prognozama linearnog trenda Hrvatska će 2014. godine imati javni dug 64,40 %, 2015. godine 68,45 % BDP-a.

Tabela 15: Trend javnog duga za 2013, 2014 i 2015. godinu za Sloveniju i Hrvatsku po realnim podacima za 2013. godinu

Država	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Slovenija	35,2	38,7	47,1	54,4	72,50	80,35	93,05
Hrvatska	36,6	44,9	51,6	55,5	59,3	64,60	68,45

Izvor: Izračun autora

¹⁹ he global debt clock. 2014. Na raspolaganju na: http://www.economist.com/content/global_debt_clock?page=6. [8/4/2014].

²⁰ Javni dolg že 72,5 odstotka BDP-ja. Na raspolaganju na: <http://ava.rtvsllo.si/predvajaj/javni-dolg-ze-72-5-odstotka-bdp-ja/174254141/> [4/4/2014]

²¹ Hrvaška in postopek prekomernega javnofinančnega primanjkljaja. Na raspolaganju na: <http://isr.si/hrvaska-in-postopek-prekomernega-javnofinančnega-primanjkljaja/>. [4/4/2014]

Najnovije zaduživanje Slovenija je provela 11.2.2014. kada se zadužila za 2,56 milijarde eura (zajedno dug Slovenije iznosi već vrtoglavih 27,867 milijarde eura), zato je po našim izračunima svaki Slovenac zadužen za približno 14.000 eura²².

Tabela 16: Trend rasta cena/inflacije za 2013, 2014 i 2015. godinu

Država	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
EU-28	1	2,1	3,1	2,6	1,5	2,51	2,128
Slovenija	0,9	2,1	2,1	2,8	1,9	2,77	2,676
Hrvatska	2,2	1,1	2,2	3,4	2,3	2,99	3,562

Izvor: Izračun autora

Prosečna godišnja stopa rasta cena će se nastaviti i 2014 i 2015. godine. U EU-28 će 2014. godine iznositi 2,51%, 2015. godine 2,128%. Godišnji rast cena predviđen u Hrvatskoj (2014 godine će iznositi 2,99 %, 2015 godine 3,562%) u Sloveniji će u dve godine biti isti i biće oko 2,7%.

ZAKLJUČAK

U članku su pokazane mogućnosti sledećeg proširenja EU na države kao što su Srbija, Crna Gora, Makedonija, Bosna i Hercegovina, *Kosovo*, Island i Turska. Što se tiče širenja EU u budućnosti zaključujemo: Makedonija je još uvek u blokadi zbog nerešenog pitanja imena sa Grčkom i na taj način još uvek nije ni dočekala početak pregovora, iako je status kandidata dobila već decembra 2005. Crna Gora, koja je po ulasku Hrvatske u Uniju preuzela štafetu za širenje, na putu u uniju napreduje dobro i po očekivanjima će 2014. godine otvoriti pet novih poglavlja, takođe dva najteža - pravosuđe i osnovna prava i slobode, pravo i bezbednost. Najlošije ide Bosni i Hercegovini, koja je potpuno stala, što je posledica političke krize u državi. Pored država zapadnog Balkana je na putu u EU i Turska, koja je 2014. godine posle tri i po godine zastoja ipak napravila korak napred i otvorila poglavlje o regionalnoj politici. Island je 2014. godine zaustavio pregovore sa EU. EU je pokazala, da "umor od širenja" ne može i neće uticati na pregovore sa Srbijom. Konačni ulaz Srbije u EU je skoro u potpunosti ovisan od brzine i efikasnosti unutarnjih reformi, s kojima treba sagraditi čvrst konsenzus vlade, opozicije i civilnog društva.

Pred agendom proširenja EU su brojni veliki izazovi. Oni su povezani sa tokom pregovora sa Turskom, sa pitanjem Kosova, kojeg nisu priznale sve države članice, sa odnosima sa Srbijom i sa Bosnom i Hercegovinom zbog većeg preuzimanja udela upravljanja sa strane države.

Ako bi došlo do proširenja EU (u svim državama kandidatima državljanima ocenjuju, da će im biti bolje, ako odu u EU), onda u skoroj budućnosti možemo u EU očekivati i države kao što su Turska, Island, Makedonija, Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija, a i Kosovo. Prema opštim ocenama članstvu najbliže su Srbija i Crna Gora.

²² *Širitev kot proces*. 2014. Na raspolaganju na: <http://www.evropa.gov.si/si/siritev-ev/siritev-kot-proces/>. [25/3/2014]

Isto tako smo ustanovili, da članstvo država u EU ima brojne prednosti, među njima su dve glavne i to su slobodan tok ljudi, robe i usluga unutar EU i mir među državama EU.

Detaljnije je predstavljena sadašnjost i budućnost života ljudi u EU. Može se zaključiti, da će se 2014 i 2015. godine život državljana u EU pogoršati, jer će, na osnovi prethodnih podataka za razdoblje 2008-2013. godine i statističnih prognoza odnosno analize vremenskih vrsta - TRENDa, javni dug i nezaposlenost u EU narasti. Po našim izračunima bi javni dug EU-28 2015. godine trebao biti već 95,15% BDP-a. Najviše, između svih država članica EU-28, će se pogoršati život u Sloveniji, koja se previše zadužuje (trenutno je svaki Slovenec zadužen za 14.000 eura, prosečno je dug na stanovnika u svetu 5.079 eura), broj stečajeva raste, (2013. godine je bilo 60% više stečajeva preduzeća nego 2012. godine) i korupcija među privrednicima je takođe jako raširena (udeo menadžera, za koje je potkupljivanje uobičajeno u Sloveniji, iznosi 96 % i uvrštava Sloveniju između 36 država na 1. mesto)²³. Budućnost EU (njeno postojanje ili širenje ili slom) je nesigurna kao nikada.

SOCIO-ECONOMIC FUTURE OF EU? ENLARGEMENT OR COLLAPSE?

Anton Vorina M.A.

Božidar Veljković Ph.D.

Miro Simonič Ph.D.

Abstract: This article is about the history of the development of the EU. It is an attempt, based on the data from last years, to show and predict the socioeconomic future of the EU as well as the enlargement possibilities on other countries such as Serbia, Montenegro, Macedonia, Bosnia and Herzegovina, Kosovo, Iceland and Turkey. These are our findings: the citizens of the EU are mostly worried about the future price rising/inflation, unemployment, economic situation in the country, taxes and home economics. Secondly, the majority of Slovenians would still, after 10 years of EU membership vote of the membership. 46 % of respondents would vote for (in 2003 there were 89,64 %), 35 % would vote against. In our opinion the possible withdrawal from the EU would be completely absurd and would probably mean the economic collapse of Slovenia. It is also our calculation that the EU is definitely going to enlarge, even though it might have its own problems (the two main problems would be the rising public debt and unemployment in some of the countries). Based on current facts the countries Serbia and Montenegro are very close to become the members of the EU. This enlargement is only the question of time, which mostly depends on the political will of those countries and of course the political will of the EU. According to public opinion and the current situation in Slovenia (rising public debt, each Slovenian owes 14.000 euros, rising number of unemployed, rising prices), this country is among all members of the EU the only one to cope with the declining living conditions. Based on the analysis of time types and the linear trends we came to results that the unemployment rate, public debt (in the whole world, too) and inflation in years 2014 and 2015 are going to rise, which means lower quality of life for people in the EU. The consequences of the crisis in the economy are going to be the most visible in 2014 and 2015. If we face the collapse of the EU (only 49 % of the citizens of EU-27 are optimistic about the future EU), even though it is not likely to happen, it would mean »the complete decadence of the old continent«.

Key words: EU, enlargement, crisis, employment, economic situation, taxes, inflation, linear trend.

²³ Rekordno število stečajev 2014. Na raspolaganju na: <http://www.zurnal24.si/rekordno-stevilo-stecajev-clanek-218544> [8/4/2014]

LITERATURA

1. Albanija lahko računa na status kandidatke juna. 2014. Na raspoglaganju na: http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/novica/select/siritev_eu/news/srbija-v-pogajanja-z-eu-21-januarja-albanija-lahko-racuna-na-status-kandidatke-junija/60e20767d56beb06806a40665465f93f/. [25/3/2014].
2. Ashtonova v Sarajevu obljubila pomoč Bruslja. 2014. Na raspoglaganju na: http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/novica/select/siritev_eu/news/ashtono-va-v-sarajevu-obljubila-pomoc-bruslja/36c9a8feecdee1349c66cc385a918670/. [25/3/2014].
3. Borut Pahor: Propad EU bi pomenil popolno dekadenco starega kontinenta. 5.4. 2014. Na raspoglaganju na: http://www.siol.net/novice/slovenija/2014/04/pahor_dijaki.aspx. [8/4/2014].
4. Current World Population. 2014. Na raspoglaganju na: <http://www.worldometers.info/world-population/>. [8/4/2014].
5. Članica EU. 2014. Na raspoglaganju na: <http://www.evropa.gov.si/si/clanica-eu/>. [25/3/2014].
6. Črna gora bo odprla najpomembnejši poglavji v pogajanjih z EU. 2013. Na raspoglaganju na: http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/novica/select/siritev_eu/news/crna-gora-bo-odprla-najpomembnejši-poglavji-v-pogajanjih-z-eu/6942e438754672e1a0e09b342732217d/. [25/3/2014].
7. Erjavec: EU bi morala začeti visoki dialog z BiH. 2014. Na raspoglaganju na: http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/novica/select/siritev_eu/news/erjavec-eu-bi-morala-zacetí-visoki-dialog-z-bih/bcbfbdff2ac18cc63bba33fcc6bab745/. [25/3/2014].
8. General government gross debt. % of GDP and million EUR. 2014. Na raspoglaganju na: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/> [4/4/2014].
9. Grm, B.. Slovenci nezadovoljni z EU, a bi še vedno glasovali za. 2013. Na raspoglaganju na: http://www.siol.net/novice/slovenija/2013/12/slovinci_nezadovoljni_z_eu_a_bi_se_vedno_glasovali_za.aspx. [1/4/2014]
10. Gross domestic product at market prices.) 2014. Na raspoglaganju na: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teicp000&plugin=1>. [8/4/2014].
11. Harmonized Indices of Consumer Prices (HICPs) 2014.. Na raspoglaganju na: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teicp000&plugin=1>. [4/4/2014].
12. Hrvaška in postopek prekomernega javnofinančnega primanjkljaja. Na raspoglaganju na: <http://isr.si/hrvaska-in-postopek-prekomernega-javnofinančnega-primanjkljaja/>. [4/4/2014].
13. Izstop iz Evropske unije. 2013. Na raspoglaganju na: <http://predlagam.vladi.si/webroot/idea/view/4576> [1/4/2014].
14. Javni dolg že 72,5 odstotka BDP-ja. Na raspoglaganju na: <http://ava.rtvsls.si/predvajaj/javni-dolg-ze-72-5-odstotka-bdp-ja/17425414/> [4/4/2014].
15. Kratka predstavitev EU. 2014. Na raspoglaganju na: <http://www.evropa.gov.si/si/kratka-predstavitev/>. [26/3/2014].
16. Kurz podpira Srbijo pri približevanju EU. 2014. Na raspoglaganju na: http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/novica/select/siritev_eu/news/kurz-podpira-srbijo-pri-priblizevanju-eu/4cb95e65bbd74508ce698c3d9f5002ad/ [25/3/2014].
17. Mrak, M. Izstop iz EU? NE!. 2011. Na raspoglaganju na: <http://www.jana.si/2011/08/izstop-iz-eu-ne>. [1/4/2014].
18. Prednosti članstva v EU. 2014. Na raspoglaganju na: <http://www.evropa.gov.si/si/clanica-eu/>. [25/3/2014].

19. Public opinion in the European Union.First Results.2013. Na raspolaganju na:http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm. [3/4/2014].
20. Public opinion in the European Union.Report.Standard Eurobarometer survey. 2013. Na raspolaganju na:http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm. [26/3/2014].
21. Rekordno število stečajev 2014. Na raspolaganju na: <http://www.zurnal24.si/rekordno-stevilo-stecajev-clanek-218544> [8/4/2014].
22. Romunija poziva k vključevanju Moldavije v EU. 2014. Na raspolaganju na:http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/novica/select/siritev_eu/news/romunij-a-poziva-k-vkljucevanju-moldavije-v-eu/fdd5040a5a1c60f8566c0fad82bf0a57/. [25/3/2014].
23. Slovenija je rekorderka v korupciji in podkupovanju v gospodarstvu. 2014. Na raspolaganju na: <http://www.rtvsllo.si/gospodarstvo/slovenija-je-rekorderka-v-korupciji-in-podkupovanju-v-gospodarstvu/308274>. [8/4/2014].
24. Slovenija se je zadolžila še za sedem odstotkov BDP. 2014. Na raspolaganju na: <http://www.delo.si/gospodarstvo/finance/slovenija-se-je-zadolzila-se-za-sedem-odstotkov-bdp.html>. [8/4/2014].
25. Širitev EU. 2014. Na raspolaganju na: <http://www.evropa.gov.si/si/siritev-eu/>. [25/3/2014].
26. Širitev kot proces. 2014. Na raspolaganju na: <http://www.evropa.gov.si/si/siritev-eu/siritev-kot-proces/>. [25/3/2014].
27. The global debt clock. 2014. Na raspolaganju na: http://www.economist.com/content/global_debt_clock?page=6. [8/4/2014].
28. Turčija odprla novo poglavje v pogajanjih z EU. 2013. Na raspolaganju na: http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/novica/select/siritev_eu/news/turcija-odprla-novo-poglavje-v-pogajanjih-z-eu/df0f1145e3e2a2fd35a2406de0698f2a/. [25/3/2014].
29. Unemployment rate. 2014. Na raspolaganju na:<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>
30. Vključevanje v EU. 2014. Na raspolaganju na:<http://www.evropa.gov.si/si/vkljucevanje-v-eu/>. [25/3/2014].
31. Vorina, A in B. Sešel. Satisfaction with life and political culture - the compare between young people from Slovenia and Croatia. V: Arandelović, Zoran M. (ur.), Marinković, Srdan (ur.). The global economic crisis nad the future of European integration : [proceedings of the International scientific conference], Niš, October 18, 2013. Niš: University, Faculty of Economics, 2013, str. 63-71.